

Bölüm 10

MODERN DEVLET-GÜVENLİK İLİŞKİSİ ÜZERİNE BİR SORGULAMA*

İbrahim Can KARADUMAN¹

GİRİŞ

Özellikle 20. Yüzyılın ikinci yarısı ile birlikte, modern devlete ilişkin güvenlik anlayışının değişime uğramaya başladığını belirtmek mümkündür. Güvenlik anlayışındaki bu değişim, çeşitli kavramsal/kuramsal çerçevelerde incelenebilir. Güvenlik anlayışında yaşanan değişimi incelemenin, modern devlet kavramsal-laştırmasının yaşadığı dönüşümü de göstermeye yaradığı ifade edilebilir. Nitekim modern devletin varoluşsal nedeni, güvenlik üzerinden açıklanabilir. Dolayısıyla, güvenlik anlayışının değişimini incelemek, aynı zamanda modern devletin niteliklerinin zaman içerisindeki değişimini açıklamaya yönelik bir incelemedir.

Bununla birlikte, modern devlette güvenlik anlayışının değişimini ele alan tüm literatürü incelemenin mümkün olmadığı savunulabilir. Bu nedenle, güvenlik anlayışındaki değişim, bazı temel kuramsal/kavramsal tezler çerçevesinde ele alınmaktadır. Buradaki temel amaç, güvenlik anlayışındaki değişimin hangi kavram ve yaklaşımlar çerçevesinde ortaya çıktığını göstererek, modern devlet kavramsallaştırması bağlamında ne ifade ettiğini incelemektir. Böylece, güvenlik alanında yaşanan değişimin ana hatları ortaya konulabilecek ve modern devlet ile güvenlik arasındaki varoluşsal ilişkinin zaman içerisinde geçirdiği dönüşüm, bazı yönleriyle anlatılabilecektir.

Bu kapsamda, modern devletin varlık sebebini oluşturan güvenlik anlayışının 1980'li yıllardan itibaren yaşadığı değişim, güvenlik anlayışının genişlemesi ile güvenlik ile ilgili analiz biriminin devlet dışındaki tarafları da içermeye başlaması yönünde bir değişimdir. Bu doğrultudaki güvenlik anlayışı değişimi; devletin yanında devlet dışı aktörlerin, askeri yöntem ve araçlar yanında askeri olmayan yöntem ve araçların geleneksel güvenlik anlayışını dönüştürmesini ifade etmektedir.

¹ *Bu çalışma, Dr. Öğr. Üyesi Ahmet BARBAK'ın danışmanlığında Arş. Gör. İbrahim Can KARADUMAN tarafından hazırlanan "Özel Güvenlik Hizmetlerinin Demokratik Kontrolü" isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Araştırma Görevlisi, Ankara Üniversitesi - Siyasal Bilgiler Fakültesi - Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü (Muş Alparslan Üniversitesi adına görevlendirme), icankaraduman@gmail.com

Düşüncelerinde Beck'ten etkilendiği ifade edilebilecek olan Giddens da, modernliği bir risk kültürü olarak görmektedir. Ancak Giddens'a göre riskler, modernliğin radikalleşmesi ve küreselleşmenin sonuçlarından bir kısmıdır. Dolayısıyla, Giddens'ın risk kavramına ilişkin değerlendirmeleri, onun modernliğe ilişkin yaptığı analizlerin yan ürünleridir. Bu kapsamda, Beck'in ortaya koyduğu risk toplumunu içeren modernlik çağı, Giddens'a göre geç modernlik çağına karşılık gelmektedir. Giddens, içinde yaşanılmakta olan dönemin post modern bir dönem değil, modernliğin radikalleştiği ve evrenselleştiği bir dönem olarak açıklamaktadır. Ona göre, radikalleşen modernlik çağında risk ve güven ortamı da farklılaşmıştır. Modernliğin geldiği noktada risklerin kaçınılmaz bir sonuç olduğunu ileri süren Giddens, risklerin modern döneme özgü bir kavram olduğunu da ifade etmektedir. Modernliğin yapısal olarak küreselleştirici bir niteliğinin olduğunu belirten Giddens, bu durumun yeni risk ve tehlike biçimlerini yaratmakta olduğunu ileri sürmektedir. Bu kapsamda, Giddens'ın ortaya koyduğu ve kişilerin kendi varlıklarının devamına ve çevredeki toplumsal ve nesnel eylem ortamlarının sabitliğine duydukları itimat duygusuna dayanan ontolojik güvenlik, yeni risk ve tehlike biçimlerinden olumsuz etkilenmektedir. Giddens radikalleşen modernlik çağında oluşan bu durumun, bireylerde varoluşsal endişe hissini yarattığını belirtmektedir.

Sonuç olarak çalışma kapsamında incelenen dört düşünürün modern devlet ve güvenlik ile onunla ilişkili kavramlar üzerinden gerçekleştirdiği açıklamalar, modern devlet ile güvenlik kavramı arasındaki ilişkiyi sorgular niteliktedir. Her bir düşünürün gerçekleştirdiği modern devlete has geleneksel güvenlik anlayışı sorgulaması, modern devlet ile güvenlik ilişkisini yeniden düşünmeye yöneliktir. Bu kapsamda sorgulamalar, güvenliğin gerçekte ne olduğu ve çalışmanın yapılmış olduğu döneme (20. yüzyılın ikinci yarısı) ilişkin güvenlik olgusunun ne durumda olduğu üzerine eleştirileri ve tespitleri içermektedir.

KAYNAKÇA

- Beck, U. (2014). *Risk Toplumu: Başka Bir Modernliğe Doğru*. (Kazım Özdoğan ve Bülent Doğan, Çev. Ed.). İstanbul: İthaki Yayınları.
- Çuhacı, A, Ulrich Beck'in Risk Toplumu Kuramı. *Sosyoloji Dergisi*, 14(3), (2007), 129-157.
- Esgin, A, İmal Edilmiş Belirsizlikler Çağının Sosyolojik Yönelimi: Ulrich Beck ve Anthony Giddens Kaynaklı Risk Toplumu Tartışmaları. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 3(12), (2013), 683-696.
- Foucault, M. (2016). *Entelektüelin İşlevi*. (Işık Ergüden, Osman Akinhay ve Ferda Keskin, Çev. Ed.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Foucault, M. (2013). *Güvenlik, Toprak, Nüfus*. (Ferhat Taylan, Çev. Ed.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Gambetti, Z, Foucault'da Disiplin Toplumu-Güvenlik Toplumu Ayrımı. *Mesele Kitap Dergisi*, 20, (2008), 1-9.

Güncel Maliye ve Kamu Yönetimi Çalışmaları

- Gambetti, Z, İktidarın Dönüşen Çehresi: Neoliberalizm, Şiddet ve Kurumsal Siyasetin Tasfiyesi. *İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 40, (2009), 145-166.
- Giddens, A. (2016). *Modernliğin Sonuçları*. (Ersin Kuşdil, Çev. Ed.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları, Gölbaşı, Ş, Güvenlik, Toprak, Nüfus. *Mülkiye Dergisi*, 2(39), (2015), 327-340.
- Koçak, H, Memiş, K, Ulrich Beck'in Risk Toplum Teorisi Bağlamında Güvenlik ve Özgürlük İkilemi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(19), (2017), 251-265.
- Neocleous, Mark, Güvenliğin Eleştirisi, (çev. Tonguç Ok), Ankara: NotaBene Yayınları, 2014.
- Neocleous, M. (2012). *Güvenlik, Şiddet ve Savaş*. (Gül Çorbacıoğlu ve Ersin Embel, Çev. Ed.). Ankara: Dipnot Yayınları.
- Neocleous, M. (2013). *Toplumsal Düzenin İnşası: Polis Erkinin Eleştirel Teorisi*. (Ahmet Bekmen, Çev. Ed.). İstanbul: H2O Yayınları.
- Soydemir, S, Modernizmin Karanlık Yüzü: Risk Toplumu. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 2(3), (2011), 169-178.